

Barne-, inkluderings- og likestillingsdepartementet
Pb 8036 Dep
0300 Oslo

Oslo, 12.11.2010

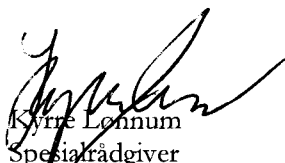
BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	
Arkivkode:	410.0
Dato:	16.11.10
Utsendingsnr:	201003502-48

Oversendelse av høringsuttalelse til forslag til revidert forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon.

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Atferdssenteret til ovennevnte forslag til forskriftsrevisjon.

Med vennlig hilsen

for Berneadette Christensen
Fagdirektør
Utviklingsavdeling Ungdom
Atferdssenteret

Kyrre Lønnum
Spesialrådgiver
Utviklingsavdeling Ungdom
Atferdssenteret

**NORSK SENTER
FOR STUDIER
AV PROBLEMATFERD
OG INNOVATIV PRAKSIS**

Revidering av forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon.

Høringsuttalelse fra Atferdssenteret.

Det vises til høringsbrev og høringsnotat av 17. august 2010.

Som departementet påpeker i høringsbrevet innebærer forslagene viktige verdivalg, og temaet rettigheter og bruk av tvang i barneverninstitusjoner byr på mange vanskelige problemstillinger og avveininger. Atferdssenteret mener at departementet har avveid de ulike hensynene på en god måte, og er i hovedsak enig i de presiseringer og forslag som fremmes.

Det mest fremtredende dilemmaet ved bruk av tvang i barnevernsinstitusjoner er at tvang på den ene siden – som en del av et helhetlig behandlingsopplegg rundt ungdommen – kan være en nødvendig forutsetning for å få gitt god behandling og ivaretatt barnet/ungdommen på en god måte. På den andre siden vil feil bruk av tvang kunne ha sterke negative konsekvenser for et behandlingsopplegg, ungdommens utvikling og oppleves sterkt integritetskrenkende av den enkelte. Man står dermed i den situasjonen at *unntakelse av bruk* av tvang i gitte situasjoner og under bestemte forutsetninger vil utgjøre et rettsikkerhetsproblem, mens *bruk* av tvang under andre forutsetninger og situasjoner også vil utgjøre et rettsikkerhetsproblem.

Forutsetningen for bruk av tvang bør etter Atferdssenterets syn være at de institusjonene som skal utøve tvangen har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere når tvang er hensiktsmessig som en del av et helhetlig opplegg rundt den enkelte ungdommen, og hvor det samtidig med tvangsbruken legges til rette for læring av nødvendige ferdigheter med fokus på videreutvikling av de ressurser og områder ungdommen allerede mestrer. Det kan for godkjenningsmyndighetene av og til være vanskelig å avgjøre hva som er gode behandlingsopplegg og hva som utgjør tilstrekkelig god faglig kompetanse. Det må som et minstekrav kreves god dokumentasjon både i forhold til det teoretiske grunnlaget behandlingen bygger på, de empiriske resultatene og hvordan man individualiserer behandlingen til den enkelte ungdom. For ytterligere kvalitetssikring av hensiktsmessigheten av bruk av tvang, bør man etter Atferdssenterets oppfatning gjøre vurderinger av bruk av tvang til en spesialistoppgave på samme måte som innen psykisk helsevern. Unntak fra dette vil nødvendigvis måtte gjøres for bruk av tvang i mer akutte situasjoner.

Høringsnotatet og forskriften omtaler barn med alvorlige atferdsproblemer (i forskriftens kap 4) som behandlingstrengende. Det foreligger mye kunnskap om at ungdommer og barn plassert i barnevernsinstitusjoner uten alvorlige atferdsproblemer har behov for behandling av både psykisk problematikk, mer moderate atferdsproblemer og andre psykososiale problemer m.m. Dette i tillegg til behov for omsorg. Etter Atferdssenterets oppfatning burde behandlingsbegrepet i større grad innarbeides i hele forskriften, for eksempel i kapittel 2 der beboernes rettigheter blir omtalt.

I § 1 er kravet til forsvarlig behandling og omsorg nevnt i første setning. Det følger deretter en presisering av hva som utgjør forsvarlig omsorg, men ingen utdypning av behandlingsbegrepet. Det foreslås at en nærmere presisering av behandlingsbegrepet inntas. En slik presisering bør inneholde krav til teorigrunnlag, empiriske resultater, kompetanse, kvalitetssikring, samt vurderinger av progresjon, hensiktsmessighet og måloppnåelsen i den individuelle behandlingen.

Høringsnotatet og utkastet til forskriften skiller klart mellom adgangen til bruk av tvang for plasseringer etter "atferdsparagrafene" og etter andre bestemmelser. Slik Atferdssenteret har oppfattet praksisfeltet, har anledningen til inngrep ovenfor ungdom plassert etter andre bestemmelser blitt definert svært snevert. Atferdssenteret mener departementet foretar viktige presiseringer av muligheten for å sette begrensninger både som en del av institusjonens ulovfestede omsorgsansvar, og ved inntakelsen av dette enkelte steder i forskriften. I tråd med ovenstående avsnitt mener Atferdssenteret at det bør tydeliggjøres i både forskriften og kommentarer til denne at enkelte begrensninger også kan settes som en del av behandlingsansvaret for den enkelte. Det bemerkes at kriteriene for plassering etter "atferdsparagrafene" i barnevernloven er svært strenge, slik at det kan foreligge til dels omfattende atferdsproblematikk uten at disse i lovens forstand kan betegnes som "alvorlige". Det vil således være en del ungdommer plassert etter andre bestemmelser som vil kunne nyttiggjøre seg noen grad av begrensninger i utfoldelse som en del av et helhetlig behandlingsopplegg eller utøvelsen av omsorg. Atferdssenteret mener det bør presiseres at graden av atferdsvansker vil ha betydning for hvilke inngrep institusjonen kan foreta som en del av utøvelsen av omsorgs- eller behandlingsansvaret. Det vises for øvrig til ovennevnte bemerkninger om behov for tilstrekkelig kompetanse som forutsetning for vurderinger av behov for tvangsbruk.

Hva gjelder urinprøver er dette et viktig hjelpemiddel både for å avdekke rusproblemer, hindre at små eller moderate rusproblemer utvikler seg ytterligere, og står sentralt i forbindelse med iverksetting av behandlingssmessige intervensjoner. Atferdssenteret mener institusjonen bør gis mulighet til å kreve urinprøver ved begrunnet mistanke om rusinntak, oppfølgingsprøver ved positive urinprøver, og jevnlig urinprøver i tilfeller hvor ungdommen har rusproblematikk av noe omfang.

I høringsnotatet pkt.3.2.4 som belyser grensedragningen mot vernet av den personlige integritet, er Atferdssenteret i tvil om avsnitt 2 på side 10. Hvis ungdommen bruker klær som er støtende på andre beboere eller t-skjorte med narkotikapropaganda, eller annet som er direkte i strid med institusjonens formål, bør departementet vurdere om institusjonen som et minimum skal ha anledning til å nekte beboeren adgang til fellesarealer på institusjonen, eller besøke andre beboere på deres rom.

I høringsnotatet pkt 3.14 vedrørende bruk av "faser" som behandlingsmetode skriver departementet at man vil komme tilbake til dette i et eget høringsnotat. Atferdssenteret er enige med departementet i at det er viktig å foreta en ny vurdering av hvordan man innen lovverket skal forholde seg til behandlingsmetoder med faseinndeling.